

Cestovní zpráva ze studijní cesty SDRUK do německých knihoven (Cottbus, Berlín, Postupim) ve dnech 3. - 5. 6. 2014

3.6.2014

Studijní zájezd do německých knihoven organizovalo Sdružení knihoven ČR (SDRUK), jehož členem je i knihovna PF UK, a účastnili se ho knihovníci a knihovnice z celé České republiky. Za knihovnu Právnické fakulty UK se ho zúčastnily Květa Hartmanová a Eva Charvátová. První den našeho studijního zájezdu jsme navštívili **Brandenburgische Technische Universität Cottbus**. Prohlédli jsme si knihovnu, která byla založena jako nedílná součást univerzity v roce 2004 a plní funkci podpory interdisciplinárního výzkumu a výuky. Na celkem sedmi patrech je uživatelům k dispozici více než 1 000 000 knihovních jednotek, návštěvníci knihovny mají k dispozici celkem 597 pracovních míst (včetně individuálních studoven). Knihovna poskytuje knihovnické služby nejen klasickým způsobem (výpůjčky, kopírování, skenování atd.), ale studenti mohou využívat i systém pro samoobslužné vracení absenčních knih (selfcheck). Důležitou součástí je i digitální knihovna, ve které je studentům k dispozici více než 200 databází (např. Beck on-line), 10 000 e-knih, on-line disertační práce atd. Velká pozornost je věnována i e-learningovým kurzům, které jsou zaměřeny na efektivní využívání odborných databází při přípravě disertačních a dalších akademických prací. Knihovna nás velmi zaujala i barevným řešením interiéru.

Poté jsme navštívili **Philologische Bibliothek der Freien Universität Berlin** architekta Normana Fostera. Knihovna je v provozu od září 2005 a uživatelé mají k dispozici více než 750 000 svazků odborné literatury, 1000 aktivních periodik a seriálů. Digitální knihovna je přístupná z OPACu a zahrnuje databáze, e-časopisy, e-knihy, plné texty i e-zdroje zdarma. Studenti mají k dispozici i skupinovou studovnu (nutná je rezervace předem) a multimediální kabinu se dvěma sluchátky pro sledování DVD, videa, poslech CD, MC atd.

4.6.2014

Druhý den naší studijní cesty jsme v Berlíně nejprve navštívili **Staatsbibliothek zu Berlin**, budovu na **Unter den Linden**. Knihovna zde funguje od roku 1914, ale během 2. světové války byla těžce poškozena ústřední čítárna. Válečné škody byly odstraněny jen částečně a v roce 1977 byla tato poškozená část definitivně zbořena. V roce 2012 byla na tomto místě postavena nová studovna, zároveň proběhla rekonstrukce a modernizace celé knihovny. V knihovně je k dispozici 11 157 220 knih, vázaných časopisů, novin, prvotisků, map, hudebních rukopisů atd. V digitální knihovně je k dispozici 430 505 digitálních jednotek a 4910 databází, knihovna také zajišťuje pro své čtenáře digitalizaci on demand (na vyžádání zdigitalizuje pro osobní potřebu konkrétní knihu). Čtenáři mají k dispozici tématické studovny (např. hudební, vzácných tisků) a hlavní čítárnu s literaturou ve volném výběru a velkým množstvím pracovních míst.

Další novou budovou knihovny, kterou jsme si mohli prohlédnout, byla **Humboldt universität Berlin, Jacob und Wilhelm Grimm Zentrum**. Toto centrum zajišťuje počítačové a mediální služby po Humboldtovu univerzitu. Budovu navrhl švýcarský architekt Max Dudler a centrum bylo otevřeno koncem roku 2009. Konstrukce budovy dokonale zapadá do prostoru mezi divadly a muzejní ostrov. Objekt se skládá ze dvou budov s různými výškami, spousta oken a skleněná střecha zajišťují optimální světelné podmínky. Uvnitř působí knihovna velmi klidně a jasně, v interiéru bylo použito

přírodních materiálů. Studenti mají k dispozici 1 000 PC s připojením na internet, několik velkých studoven, ale i kabiny pro individuální studium. Hojně je také využíváno automatické vracení knih.

Poslední knihovnou, kterou jsme v Berlíně navštívili, byla **Bibliothek am Luisenbad**, pobočka Stadtbibliothek Berlin-Mitte. Tato knihovna je zajímavá nejen tím, že v roce 2013 byla do historické budovy knihovny vložena skleněná vestavba, ale i tím, že je umístěna v městské části, ve které žije mnoho národnostních menšin. A právě na menšinové obyvatele Berlína je tato knihovna zaměřena, čemuž odpovídá nejen skladba knihovního fondu, ale i služby, které tato knihovna poskytuje. Návštěvníci mají k dispozici nejen beletrii, ale i literaturu ze základních vědních oborů v různých jazycích (turečtina atd.). Mohou využívat počítače s přístupem na internet, noviny, časopisy, v dětském oddělení si mohou zájemci půjčit kromě knih a časopisů i DVD, CD, herní konzole atd.

5. 6. 2014

V závěrečný den naší studijní cesty jsme v Postupimi navštívili nově zrekonstruovanou **Stadt- und Landesbibliothek Potsdam**. Knihovna je velmi prostorná, základní barvy, které byly použity v interiéru, jsou bílá a červená, a knihovna tak působí velmi světlým a příjemným dojmem. Knihovna plní funkci městské knihovny pro Postupim, ale zároveň i zemské knihovny pro spolkovou zemi Braniborsko. Tomu odpovídá nejen financování knihovny ze dvou zdrojů, ale zároveň různé funkce, které plní (např. shromažďuje a půjčuje regionální literaturu z Braniborska). Součástí fondu knihovny jsou nejen knihy, časopisy, CD, DVD, noty, databáze, atd., pro návštěvníky je k dispozici i artotéka s originální grafikou. Knihovna funguje také jako místo pro setkávání mladých lidí a umožňuje celoživotní vzdělávání pro všechny věkové kategorie tím, že pořádá různé kurzy, výstavy atd.

V průběhu studijního zájezdu jsme navštívili celkem šest knihoven: 3 univerzitní a 3 městské (jedna plní i funkci zemské knihovny). Všechny navštívené knihovny sídlí buď přímo v nových, nebo v rekonstruovaných budovách. Ve všech knihovnách jsme se seznámili s jejich základním provozem a s organizací jejich služeb pro veřejnost. Mohli jsme sledovat, jak se knihovny vyrovnávají s měnícími se nároky a požadavky zejména mladých návštěvníků na služby knihoven a s rychlým vývojem v oblasti informačních technologií. Jedno však mají navštívené knihovny společné: usilují o to, aby co nejlépe uspokojily potřeby svých návštěvníků.

Kolektiv knihovny bude o poznatcích ze zahraniční cesty informován na nejbližší pracovní poradě. Výběr fotografií z této studijní cesty je k dispozici na webu knihovny v sekci O knihovně / **Fotogalerie**.

V Praze dne 9.6.2014

Květa Hartmanová
Eva Charvátová